

Poppetje van klei Basisschool

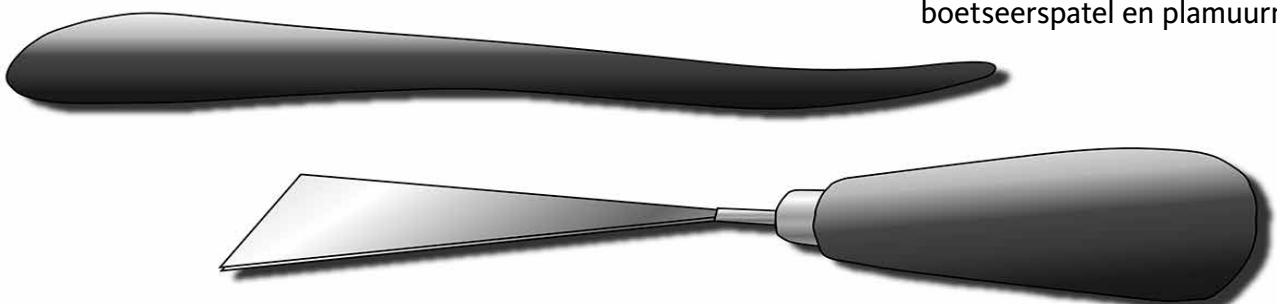
Het eventuele vervolg van de kartonopdracht is een beweegbaar poppetje van klei. Je kunt het vergelijken met een marionet, maar dan zonder touwtjes. De onderdelen van het poppetje worden bij elkaar gehouden door middel van ijzerdraadjes. Maak tevoren zelf een exemplaar zodat je de problemen ervaart die leerlingen kunnen tegenkomen. Ook is het handig om een model bij de hand te hebben zodat de leerlingen een idee krijgen wat ze gaan maken.

Je begint met het kneden van de romp. Aan de onderkant van de romp komt links en rechts een uitsparing waarin de benen passen. Door de benen en door de romp komt later een draadje waarmee de benen vast komen te zitten. Ook de armen zitten met een draadje vast en je kunt ervoor kiezen of het hoofd tenslotte ook moet kunnen bewegen of aan de romp vastzit. Het poppetje wordt maximaal 20 centimeter lang. Om de draadjes aan het poppetje te kunnen maken, moet je tevoren met lasdraad of bijvoorbeeld een 3 mm. boortje gaatjes dwars door het poppetje boren.

Is het poppetje klaar, verbind dan de onderdelen met een dun ijzerdraadje. De draadjes moeten flink wat dunner zijn dan de diameter van de gaatjes in verband met de krimp van de klei. Controleer bij elk gaatje of je er helemaal doorheen kunt kijken, want na het bakken heb je te maken met steen en wordt het moeilijk dit nog te herstellen. Wanneer het poppetje helemaal droog is -dit kan wel een week of twee duren- volgt het bakken op ongeveer 1020°C. Na het bakken worden alle onderdelen met een nieuw ijzerdraadje aan elkaar gemaakt, want de hoge temperatuur tast het draad aan.

boetseerspatel en plamuurmes

Werkwijze:

Tijdens het boetseren wordt de kleding niet op de klei geplakt maar je duwt de omgeving naar beneden om andere delen te accentueren. Dit gebeurt met een plamuurmes of een boetseerspatel. Door dat duwen krijg je een reliëf in de klei. En hier gaat het ook om. Het poppetje blijft dus niet plat. Probeer wat kleding te suggereren zoals een jasje of de riem van een broek of jurk. Dit zijn de onderde-

len die later voorzien worden van een kleuraccent. Je schildert bij voorkeur niet het hele poppetje. Om die reden is het aan te raden uit te gaan van witte (fijne) chamotteklei.

Bij een poppetje als dit is het niet van belang dat de verhoudingen anatomisch kloppen. Het kopje zal waarschijnlijk veel te groot zijn en daardoor kun je hier ook extra aandacht aan laten geven.

Kopje

Je begint met een bolletje klei waar je een (korte) nek aan knijpt. Vervolgens moet er een neus en kin komen. Nu komt het moment waarop de gereedschappen een rol kunnen gaan spelen. Met de holle kant van een kleispatel kun je oogbolletjes suggereren. Met een plamuurmes of met de platte kant van een kleispatel druk je de omgeving van de haarlijn wat omlaag zodat er een kleine haardos ont-

staat. Hierbij kun je allerlei variaties als bakkebaarden, snor, kuif en paardenstaart verzinnen. Ook de wenkbrauwen en lippen moeten net als de oren iets hoger liggen en hiervoor geldt weer: de omgeving wat verlagen met een spateltje. Stukjes zinkplaat zijn zeer geschikt om hiervan smalle spateltjes te snijden die kleine details mogelijk maken. Met een kleine spijker prik je een gaatje in het midden van de oogbol waardoor het poppetje gaat kijken. Met ritmische bewegingen van een van de genoemde gereedschappen kun je een aardige textuur verzinnen voor de haaroppervlakte, snor en wenkbrauwen. Veel hangt hierbij af van de fantasie van de leerling en sommigen kunnen zich echt helemaal uitleven op details.

Kleding

Ook de kleding en de armen en beentjes kunnen rijk worden bewerkt. Het is aan te raden om de vingers slechts aan te duiden, want ook in gebakken staat breken dergelijke kleine onderdelen gemakkelijk af. En dan volgt het drogen. Om te voorkomen dat

onderdelen zoek raken of worden verwisseld, kun je ze het best met een dun ijzerdraadje aan elkaar zetten. Tijdens het bakken vormt dit ook geen probleem. Als je een gipsplaat (bouwmarkt) hebt, kunnen de poppetjes hierop prima drogen, waarbij je ze om de dag even omdraait.

De eerste drie dagen kun je alles het best even afdekken met een plastic zak, zodat het drogen niet te snel gaat. Geleidelijk drogen voorkomt te snelle krimp en daardoor is er minder kans op breuk tijdens het bakproces. Vooral bij fijne chamotteklei is

de kans op breuk wat groter, dus geduld is hierbij een schone zaak.

Wil je gebruik maken van engobe, dan dient dit te worden aangebracht voor het bakken. Engobe hecht lastig op erg natte klei, maar als die te droog is, trekt het vocht te snel in de ondergrond, wat ook weer moeilijk schildert. Experimenteer hier tevoren mee, want niet alle engobes werken hetzelfde. Sommige engobes hebben een wat lagere smelttemperatuur en daardoor kunnen delen van het poppetje aan de ovenplaat vast plakken. Om dit te voorkomen kun je wat losse chamotte of fijn schelpenzand op de plaat strooien. Ook is het aan te raden om de beste temperatuur voor de engobe tevoren even te checken op een proefplaatje. Beter wat extra werk dan grote teleurstelling bij een hele schoolklas. Handig om gegevens over droogtijd, baktemperatuur en baktijd in een logboek te noteren zodat je en je collega's daar later plezier van hebben.

Engobes zijn eenvoudig zelf te maken door aan engobe-poeder water toe te voegen. Ook kun je engobes in verschillende kleuren kant en klaar kopen. Ze kunnen zelfs onderling gemengd worden. In vloeibare vorm is engobe relatief duur. De kleuren die bij het mengen ontstaan, zijn niet voor honderd procent tevoren te bepalen, wat de verrassing alleen maar leuker maakt. Sommige engobes lenen zich er wel voor om pas na het bakken te worden aangebracht. Daarna moet je wel een tweede keer bakken, want anders blijft het kleipoeder.

Je kunt ook na het bakken het poppetje met acrylverf laten accentueren. Hierdoor heb je een groter kleurengamma tot je beschikking en na droging is acrylverf ook watervast.

Veel plezier met het kleipoppetje!